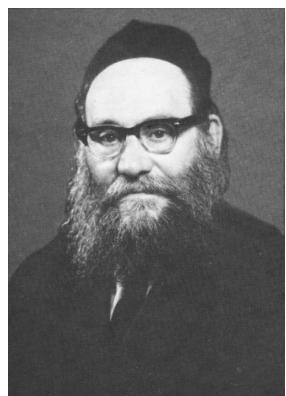

הרב יואל עמייטל

סבי הרב צבי יהודה מלצר זצ"ל

במלאת ארבעים שנה לפטירתו, ט"ו תמוז תשכ"ט

הרב צבי יהודה מלצר זצ"ל, בנו של הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל שהיה ראש ישיבת 'עוז חיים' בירושלים, נולד בעיר מריר שבבליטה בשנת תרע"ט. את עיקר חינוכו קיבל מאביו, וכן מרבי יוסף יווזל הורביץ זצ"ל, 'הסבא' מנובהרדוק, תלמידו של רבי ישראל סלנטר זצ"ל ומיסודה של רשות ישיבות נובהרדוק. על טביעת עינו החודה של

רבי יוסף הורביץ מון הרاوي בספר: ימיםربים היה ר' יווזל משוחח בכל בוקר לאחר תפילה שחרית עם תלמידו צבי יהודה מלצר במשך שלושת רביעי שעה. היו מבני הישיבה שנפנו לרבי יוסף יווזל בטעונה על כד שהוא מקדיש זמן כה רב לבחור אחד, כשזמנן זה היה יכול לשוחח עם מספר בחורים! השיב להם רבי יוסף יווזל שזמנן זה הוא אינו מדבר עם יחיד – אלא עם רבים: "בשיותך עמו הנני בונה ישיבות!" דבריו של 'הסבא' מנובהרדוק התקיימו במלואם במוסדות השוניים שהרב מלצר ייסד בארץ ישראל.

הרב צבי יהודה מלצר עלה לארץ עם אביו בשנת תרפ"ה. זמן מה למד בישיבה הקטנה של ישיבת 'עיז

חיים' בירושלים, ולאחר מכן למד בישיבת תל אביב ובישיבת היישוב החדש בראשות הרב ראוון טרופ זצ"ל (שהbay ר' נפתלי היה ר"מ בראדין אצל החփץ חיים). פרדס חנה הגיע הרצוי"מ בשנות תרצ"ה, לאחר שנבחר לרבה של המושבה. בבואו למושבה לא הייתה בכלל בדור הראשון לתפילה שחרית, וכן לא הייתה כל פעילות ותית מיחודת במשךימי השבוע. מיד עם בואו ארגן מנתן קבוע לתפילה שחרית, וכן שעורי תורה לגברים ונשים. פרדס חנה הייתה באוטם שנים בית ספר משותף אחד לכל הזרים במושבה, שבו למדו גם הילדים הדתיים. הייתה הסכמה שבבית הספר תהיה תפילה קצרה בבוקר שבה ישתתפו כל הילדים, וכן תיאמר ע"י כל התלמידים ברכבת המזון לאחר האוכל. לצורך זה הייתה חובה על כל הבנים להביא כיפה לבית הספר, וכן הייתה התחייבות למנות אחוז מסוימים של מורים דתים.

באחד הימים לחצו עליו הוריו לפתח בית ספר דתי נפרד. הרב הבין שהדבר עלול להעכיר את האווירה במושבה, והפירוד גם ישאיר את בית הספר הוותיק ללא כל

סמכונם דתי. משגברו הלחצים פנה הרב מלצר יחד עם משה פרוינד (ומעסקני היהדות הדתית בפרדס חנה) לחזון איש בשאלת האם לפתוח בית ספר דתי נפרד, כאשר ברור שכחוצאה ממנהו ילי הפעלים לא יקבלו בבית הספר שום דבר היהדות. הרב מלצר סיפר שהחזון איש קם, הסתווב בחדרו הלוך וחזר, ואח"כ פנה אליו ו אמר לו שזו שאלה שהוא אינו יכול להכריע בה, ורק לרב המוקומי יש את הסיעתא דשמייא להכריע בשאלת הקשה זו. הרב ראה בתשובה זו חיזוק לדעתו שלא להפריד את בית הספר, וכך היה.¹

דבר נוסף שעשה הרב צבי יהודה מלצר, והוא מנתן זכה להסכמה אביו הגאון רבי איסר זלמן, הוא סדר התפילות שהנήיג. על מנת למנוע מחלוקת בשעת התפילה בין המתפללים תיקון הרצוי² משביל שבת לאחר אמרת פרק 'במה מדליקין' יוסיפו ויאמר גם 'כגוננו', ובסוף התפילה יאמרו גם מזמור לדוד וברכו. בתפילת מוסף הוא קבוע שייאמרו בקביעות קדושת 'ऋ' כמנהג ספרד, וכן תיקון שייאמרו את הפיוט 'אגניות זמרות' בסוף תפילת שחരית ולא בסוף תפילת מוסף כמקובל. על כל השינויים האלו שאל את דעתו של אביו, וזה ענה לו במכtab שבו הסכים לשינויים, וסייעם: "הכלל כי פשרות בענינים אלו - ושלום הוא שמו של הקב"ה" - ישר מאד.

וד' ינחה אותו בعظה טוביה בכל דרכיך, ובכל אשר תפנה תשכיל ותצליח?". על מנת לחזק את היהדות במושבה ייסד הרב מלצר את ישיבת קלצק³, שאליה אסף שלושים בחורים, ביניהם מן המעולים שקרב בני היישוב באוטם ימים.

בצורת הישיבה היה גם אחינו הרב שניאור קווטלר זצ"ל, שלימדים מילא את מקומו אביו הרב אהרן קווטלר זצ"ל בראשות ישיבת ליקוד בראשה"ב.

באוטם ימים בוגרי בית הספר הדתיים עזבו ברובם את אורח החיים הדתי, והפסיקו לשמור תורה ומצוות. הרב צבי יהודה מלצר הגיע למסקנה שעל מנת למשוך יותר צעירים לעולמה של תורה יש לפתח ישיבה המשלבת בתוכה אף לימודיים תיכוניים, שכן רבים יילכו לישיבה מסווג זה, בעוד שבאותו רקע מעטים הולכים לישיבה אשר בה אין כלל לימודיים כלליים. בנוסף לזה סבר הרצוי² משל בchor, אף זה שרוצה להקדיש את עצמו לתורה, עליו לדעת לקרוא ולהבין את השפה האנגלית, ולהתמצאabisודות מדעי הטבע, בהיסטוריה ובכללי הדקדוק העברי. מטרתו העיקרית של המוסד שרצה להקים הייתה לשנות את המצב בו הייתה נתונה החברה הדתית באוטם ימים, כשהצעירים התבוננו לכת שכיפה בראשם.

¹ לאחר שהרב מלצר עזב את הרבנות בפרדס חנה נפתח בית ספר דתי, ואז החיזיר מנהל בית הספר הכללי את ספר התורה ואת כל הסידורים והחומריים לבית הכנסת, והודיע שמעתה לא יהיה בבית הספר זכר ללימודיו יהודות.

² צילום המכtab נופס בספר "בדרכ עץ החיים" מאת דודי הרב ידעאל מלצר היי"ז (מהדורת תשמ"ז) עמ' 636. בהזמנות זו אני מודה לו על המידע ועל הסיוע שהוגש לי בהכנות מאמר זיכרונו זה.

³ לזכור הישיבה החשובה שהיתה בה; אביו ר' ייסד את הישיבה הזאת, וגיסו ר' אהרן קווטלר, חתנו הגדל של ר' ייסד, שימש בה אחורי כראש ישיבה.

הרב צבי יהודה מלצר פנה לר' משה צבי נריה צ"ל, שהקדים בשנות תש"ש את ישיבת 'בני עקיבא' בcupר הראה⁴, והצעיר לו לשלב לימודי תיכון בישיבתו; תשובת הרב נריה לר' מלצר הייתה ש'יצמחו לו שערות על כף ידו' לפני שיכניס למדודי תיכון לישיבת כפר הראה⁵. בעקבות סירובו של הרב נריה פנה הרב מלצר לארגון המתחרה 'גוער מזרחי'⁶, ולאחר דיונים ובירורים חתם איתה על הסכם להקמת ישיבה שתיקרא "מדרשית דרכי גע"ס". הצדדים החתוםים על ההסכם שוחתם בחודש אדר תש"ה היו הרב צבי יהודה מלצר והרב שנייאור קוטלר באין כי ישיבת פרדס חנה מחד, וההנאה הארץית של ארגון 'גוער מזרחי', על ידי בא כוחה ישראלי קו"ניצקי⁷,マイידך. מטרת המוסד לפי הכתוב במסמך: "לגדיל בני תורה ולהציג מרווחה על כל אורה חייהם האישיים הציבוריים והלאומיים, ע"י: 1. למוד התורה לענפיה (בהדגשה מיוחדת על מצוות התלויות בארץ, הלכות ציבור ומדינה וכו'). 2.

יצירת חברה חזורה אהבת תורה וישראל, הקשורה קשר חי לארץ ישראל..."⁸ לאחר מכן חודשים נחתם הסכם בין הרב צ"י מלצר ויישראל קו"ניצקי לבין הרב יהושע יגאל צ"ל שהוא יהיה ראש המדרשה, וינהל אותה מבחינה תורנית וחינוכית.⁹ המדרשה גדרה והתפתחה, וזכתה לכך שבין השאר הרבה תלמידי חכמים, ראשי ישיבות, רבנים ודיננים למדו בה בתחלת דרכם.¹⁰

בשנת תש"ז נפטר הרב צבי שטיינמן צ"ל, רבה הראשי של רחובות וחותנו של הרב מלצר, והרב נבחר לכחן כרבבה הראשי של רחובות תחתיו. הרב העידן להישאר בפרדס חנה, אך בעקבות הנסיבות של אביו הגאנן קיבל הרב צבי יהודה מלצר את המשרה, ובבד העביר לרחובות את ישיבת קלצק. מן הרמי"ס שהיו בישיבה אז

⁴ לפי עדותו של בנו ייעאל מלצר, ששמע מפי אביו מספר פעמים את הספר. רק לאחר שנים, בעקבות שינוי העיתום, החלו ללמידה גם בישיבה בכפר הראה לימודים תיכוניים.

⁵ גע"ס, המקבילה ה'בורגנית' של בני עקיבא; תנועת בני עקיבא הייתה קשורה להפועל המזרחי, ותנועת גע"ס למזרחי.

⁶ הוא ישראל סדן צ"ל, שניהל את מוסדות המדרשה כיוובל שנים. סייע לו משנהו בראשות גוער המזרחי מיכאל צור צ"ל (או ליברמן), לימים מראש המשק הישראלי. וראה צילום המסמכים להלן.

⁷ ראה להלן את צילום ההסכם. הרב יגאל (קרי 'יוגל') נולד בשנת תרע"ג, ולמד בילדותו אצל דודו רבי שבתי יגאל בסלונים, ואח"כ אצל ר' אלחנן וסרמן בברנוביץ' ואצל ר' אהרן קוטלר בישיבת קלצק. בשנת תרצ"ז בהיותו בן עשרים עלה ארץ ולמד עוד כמה שנים בישיבת 'מרכז הרב', ואח"כ נקרא ללימוד בישיבת 'הישוב החדש' בת"א שלא למדו בה עדין לימודי חול), או בראשותו של הרב עמייאל רב העיר. באותו זמן התקרבות מאוד לגאנן החזו איש, והרב יגאל קיבל על עצמו את התפקיד החדש בברכתו. שימש במשך חמישים שנה כראש ישיבה ומנהל חינוכי של המדרשה, ובשנים האחרונות שימש כנסייה. הרב יהושע יגאל נפטר ב诞וכה תש"א, והמדרשה נסגרה בסוף אותה שנה.

⁸ מדרשת נעם הייתה למעשה הישיבה התיכונית הראשונה. המדרשה נוסעה במשך השנים בקשרים החברתיים ההדוקים של תלמידה ובוגריה, ובמיוחד בקשר המזוהה שגורלם בין לבני רבעם הרב יגאל.

ה כ נ ס

ב-כ"ג מגדיו הר'ם לצדrichtת גע"ם,

(ב' ב' הגדלת סדרותית גע'ם ע'') הרב צ. א. מלצר ר' ר' קוזנץקי ר' ראובן פרושה גע'ם).

1. אגודה למדרשת נשים (טוטו) תרבות-הברוכי של ארגדון ינער מזרחייה בע"ה, מנגנת את חרב הרים יול לראש מדרשת נשים, בפרדס-חנה.

2. הרוב מתקבץ ליד שדה את מדינתם גע"ס נבחינה תדריךית-אכרכית ועת דגיטית חמושה. גביל אחורי לעברתו במני הנהגת המדיניות.

8. שאלות עקרוניות (כגון, סאלות תכניתות, שגוי טורדים ובירוב) בפתרות לוגי-רדי החולות מטרושים המרכיבים חרב א.א. מלבד (טסום ישיבת פרדס-הגב, הרד, הרד, הרד, גול (בתפקיד פקידי בראש הדרשייה) ועוד). קרו' נציגי (ב'כ' חתמה בע"מ).

4. אגבלת המדרשיה מתהויבת לשלם לחרב יגאל שבר עבדתנו כבודך אביגיל פך פך לאבאי (שלחים ומחסן לאבאי) לחם (לכל חדר למperf).

ג. שמת עבורתו של חבר יגאל טונזילה בר"ה אלול תש"ה רופטינית בר"ה אלול תש"ו.

5. המסדרן כחיו ייחד לאבדת הלאדרדים הוכח נאלט תושב - אלול תש"ז) חזר לארון המתה ר' מאיר מרדכי גראניטי יש שכותן השיב הצרדים להרדי עלי נס בוגרין, ועוד יתירודת צד"ו - והחומר בכבש הנטה נאזרן איזורוב לשבץ ברודנשטיין.

7. מוכן זה געשית בשליחת העתקאות שידיבר באהר. החזקהו נספרה לירח תרכז, (ישיבת מדרש-חכונה), הרבה יי. יובל זיין קורץ-גדעוני (ביב' החנוכה בעמם).

זען זה מאנו כל זהותם;

גנדי ימונען ינבל

חרב ג. א. מ. ק. (בשם יטבת פרידמן-טביה).

ערכות: 820. מהתופים מטה ערבים בזה לתשלוטם מסכורתו של חרב מגל, כפורה בחשכה זה.

וְיַעֲשֵׂה יְהוָה כָּל־אָמֵן וְיִתְּחַנֵּן כָּל־בְּרֹכָה

ידעוים הרב אליעזר מנחם שך זצ"ל, הרב יצחק קוליץ זצ"ל רבה של ירושלים, הרב יואל קלופט זצ"ל אב"ד חיפה, הרב זבולון גרו זצ"ל אב"ד רחובות, הרב משה שמעון וינטורוב זצ"ל והרב אלימלך בר שאול זצ"ל. הישיבה הקיימת עד שנת תש"ז, ואז התמזגה עם ישיבת הדורות (ראה להלן).

בנוסף ייסד הרב ברחוות גם בית דין, שבו שימש כאב"ד שנים רבות. הממונה על נושא זה בסוכנות היהודית (בימי טורם מדינה) התנגד באופן נחרץ להקמת בית דין ברחוות, אבל הרב מילצ'ר בתקיפותיו אילץ אותו לאשר את הקמתו. לאחר מכן, בראשותו של בית הדין ברחוות באים אנשים מכל דרום הארץ, כולל אילית ובאר שבע, יוצאים והקימים את בית הדין בבאר שבע. הרב מילצ'ר לkeh את בית דין נסוע לבאר שבע מדי פעם, ושם הם ישבו כבויי דין עם הרב הראשי של באר שבע הרב טנא זצ"ל, בנויגוד לדעתו של הרב מימיון, שהיה אז שר הדתות. כך נקבעה עובדת קיומו של בית דין בבאר שבע.

יותר מאוחר ייסד ברחוות את 'ישיבת הדורות' שלאחר מכן התמזגה עם ישיבת קלצ'ק, ממנה יצאו הרבה רבנים ואנשי תורה. בין הרמי"ס בישיבה היו הרב אלימלך בר שאול זצ"ל שלאחר מכן מונה לרבה של רבו של רב מילצ'ר זצ"ל שהתפרנסים בגודל חכמי המסורה בימינו, ויבלח"א חתנו של הרב מילצ'ר, אבי מורי הרב יהודה עמייטל שליט"א, ראש ישיבת הר עציו. הרב מילצ'ר פיתח את המודעות והנכונות של בני הישיבה להיות מורים בישראל, עניין שראה בו חשיבות עליונה, בכך שהוא הראשון שהקים במסגרת הישיבה סמינר למורים (בשמו הימים "מורשת יעקב"). זמן קצר לפני פטירתו הצליח להשיג את אישור משרד החינוך לפתח בישיבת הדורות מכללה למורים לבתי הספר העל יסודיים. בנוסף הנה עם חתנו הרב עמייטל את רעיון "הסדר", ותלמידי הסמינר ברחוות היו הראשונים ששידרכו בצדא לפי ה"סדר" זהה, שאליו הctrפמו מאוחר יותר תלמידי ישיבת 'ברם ביבנה' ואחרים.

בראותו שבחנות שעריים ברחוות, השכונה הוותיקה והגדולה של עולי תימן, רבים מבני הנוצר עוזבים את שמירת המצוות, פתח עבורים כתה בישיבת הדורות. הרב הבטיח להם שהם יהיו חלק מן הסמינר לכל דבר אף אם שאלה בידם תעודות בגרות, ואמנים הצלחה להציג לבוגרים תעוזות הוראה. כמה מהתלמידים אלה הפכו להיות מחשובי הרבנים הצעירים בעדה התימנית.

מסיבות רפואיות ואיישיות החליט הרב מילצ'ר בשנת תש"א לפרש מרבות העיר. הרב אלימלך בר שאול מילא את מקומו, והרב המשיך לכחיו כאב בית הדין וכראש ישיבת הדורות. כשפרש מריאות בית הדין מינה את הרב זבולון גרו לאב"ד. הרב אלימלך בר שאול נפטר בפתאומיות בגיל 52 בשנת תשכ"ה, ובזמן הלוייתו הכריז הרב מילצ'ר בלשונו חז"ל: "מלמד שהושיבו ישיבה על קברו!" מיד התחלף לטפל בהקמת ה'כולל' ברחוות שנקרה על שם הרב בר שאול, שהוא היום מן הבודדים המפוארים בארץ. כמו כן פתח הרב מילצ'ר ישיבה מקצועית בישוב גן יבנה לרחוות.

באחד הימים נסע הרב מלצר לסייע במשרד הדותות בירושלים. בהיותו שם נכנס אברך צער בעל הדורת פנים, אשר הרשים אותו במילוי. הרב מלצר שאלו מי הוא, ותשובהו הייתה שהוא הרב מקרטשניף. הרב מלצר, אשר היה ידוע בכך שהשתדל להציג פרנסתא לתלמידי חכמים רבים, שאלו מיד: "ימה עם הפרנסתא?", והרב הצעיר השיב שמצב פרנסתא איינו פשוט. הרב הזמיןו לבתו ברחוותה, ושם ביקש להקים בית מדרש בעיר, ונתקו לו ולמשפחתו מקום מגורי זמני בפנימיות ישיבת הדורות, למורת שצער היה המקום בבניין הפנימייה אף עבר תלמידי הישיבה. לימים גילה חסידות זו, והיא כוללת היום קרייה חסידית ומוסדות חינוך רבים בעיר רחובות.

את הרב מלצר ניתן למנות גם כראשון לרבני הקיבוץ הדתי. בעת רבנותו בפרדס חנה שכנה בתחום המושבה קבוצת אירות יצחק. הרב מלצר ביקר בה לעתים קרובות, נתן לבני הקיבוץ הרצאות ושיעורים וכן פסק להם וענה לשאלותיהם. חברי הקיבוץ קיבלוהו כמורים ורבים, והוא קרובים אליו מאוד. הקשרים נמשכו גם לאחר שעזבה הקבוצה בשנת תש"ג את פרדס חנה ועברה למקום הקבע דרוםית מזרחית לעזה⁹. הרב מלצר היה נושא ערךן חופות לבני הקבוצה, ומכוון שהרב מלצר לא לקח תמורה כספית בעבור החופות שערך לחבריו הקיבוץ ראו הקיבוצניקים בחתונתה של בתו הזדמנות לגמול לו על פועלו. בחודש מנחם אב תש"אי, כאשר בתו מרית (אממי מורת) התתחתנה עם הבוחר ניצול השואה יהודה קלין, היום הרב יהודה עmittel, ערכו להם חברי אירות יצחק את החתונה בקיבוץ. למורת הדרכיס שהיו חשומות בגלל עוצר שהוכרז על ידי השלטון הבריטי בעקבות חטיבת שני הסרג'טים הבריטיים על ידי אנשי הלח"י, הצליחו להגיע לחתונה מירושלים גם סב הכלה הנגאון רבוי איסר זלמן מלצר עם הסבתא הרבנית ביילא הינדא, יחד עם סבא וסבתא של החתן שהגיעו לארץ לפני השואה. לאחר מכון הרב יהודה עmittel, שהתיישב גם הוא ברחובות, המשיך להעביר שיעורים בbaraות יצחק.

על אצילות רוחו של הרב מלצר יעד סיפור אחד מני רבים: במשך תקופה מסוימת לפני שהגיעו לפרדס חנה היה הרב מלצר ר"מ בחיפה בישיבת 'תפארת ישראל'. באחד הימים סיפר לו בשמהה ראיון הישיבה הרב דב מאיר רובמן צ"ל שאחוטו התארסה. הרב מלצר הצליח לו ברכת מזל טוב, ומיד אמר לו שהוא מתפטר ממשרתו. הרב רובמן הנدهם שאל אותו מדוע? השיב הרב מלצר: "אין לי ספק שהתחייבת לחתונת שהינו ת"ח, שתנתן לו משרה בישיבת; אבל הרי עכשו אין לך צורך במגיד שיעור נוסף, וגם מצבה הכספי של הישיבה איינו פשוט, ולכן לא אמשיך ללמידה כאן". אמר ועשה!

הרב מלצר היה ידוע במידה הבלתיו, באהבת חסד ובעזרת רבים, במילוי לתלמידי חכמים שעלו לארץ בשנים הראשונות למדינה ללא פרנסה. כמו כן היה ידוע בתקיפותו הרבה בדברים שחייב שהם נכוןים וצודקים. סיפור ידוע על תקיפתו

9 לאחר מלחמת העצמאות הועברה הקבוצה למקוםה הנוכחי במרכז הארץ, ליד ירושלים.

קשר לטקס חנוכת בניו "היכל שלמה" בירושלים בשנת תש"ח, שודר ברדיו בשידור חי: בסיום הטקס שריו את המנון "התקווה", ואח"כ הרב מלצר קם ושר לבדו מול mikrofon במנגינת התקווה את "שיר המעלות בשוב ה' את שבת ציון היינו כחולמים". הוא סיים לשיר את שיר המעלות עד תומו גם אחרי שהמיקרופון סולק ממנו...

הרב צבי יהודה מלצר נמנה על בני הפלג המזרחי, אולם היה אדם לגמרי בלתי שגרתי. כחנייך שיטת המוסר של נובהרדוק אחזה במנגינים חריגיים, לא נכנע למוסכמות, ולא שעה لماذا שיאמרו עליו ברוחבו, הוא במילוי דשמייה והוא במילוי דעלמא. כך למשל נהג בימאות הקיץ לחבוש מגבעת קש לבנה עם המעיל הארוך הרבני, אף בשנים בהן שימש אב בית הדין ברחובות; כך נהג לעלות טרומפיסט גם על עגלת המונחת על ידי סוס, ולא חס על מעמדו המכובד כרב העיר. מעשה שסייע לו לעלי אחד הרבניים: לאחר קום המדינה והזמנתו כל דיני בית הדין בארץ אל נסיא המדינה. כשנכנס נשיא לחדר עמדו בפניו כולם ביראת כבוד ותוקן התבמלות עצמית. אז פתח הרב מלצר זצ"ל ואמר: "אדוני הנשיא, היום יום שלישי בשבת, והשיר של היום הוא 'מזמור לאלהים ניצב בעדרת אל בקרב אלוהים ישופט'; אין אלהים אלא דיניהם, יראה כבוד הנשיא במחיצת מי הוא עומד!"...

תלמידיו עמדו לא פעם נפערם מול כוחות הנפש הכהרים שלו, אולם הוא היה אומר להם שכוחות הנפש אינם עניין לשבות או חודשים, אלא הם תוצאה של עבודה עצמית במשך עשרות שנים. על כוחות הנפש שלו סיפר גם רופא השינויים שלו: באחד הימים הרב החליט שמקורו של הכאב הוא הפחד, ולפיכך צריך רק מהקב"ה; מאז ביקש לעبور את טיפול השינויים ללא הרדמה!
בשנת תש"ד, לאחר פטירת אביו הגאון רב אייסר זלמן זצ"ל, אושפז הרב צבי יהודה בבית החולים ביקור חולים עקב אירוע לבב. לאחר שבחדרו נפטרו שלושה חולים באחוזה אחר זה קיבל הרב מלצר שלושה התקפי לב בזיה אחר זה. רב אריה לוי זצ"ל שביקרו מידי יום בבית החולים הציע לו לעשות את גורל הגרא"א הידוע. הרב אריה לוי חזר לביתו להביא את ספר התנ"ך שאיתו היה עושה את גורל הגרא"א¹⁰, והפסיק שעלה בגורל היה הפסוק שנאמר לחזקיהו המלך בחולייו: "וְהַסְפִּתִּי עַל יְמֵיךְ חֲמֵשׁ עָשָׂרָה שָׁנָה" (מל"ב, כ). ואכן, הרב צבי יהודה מלצר נפטר לאחר חמיש עשרה שנים בשיא כוחו, לקראת שנתנו הע"א, בט"ז תמוז תשכ"ט¹¹, ונפטר בהר המנוחות בירושלים לצידו של מورو הרב יוסף יוזל הורוביץ שעצמו הועלו לארץ.

הרב צבי יהודה מלצר השאיר אחריו מפעלים רבים שהטביעו את רישוםם על כלל הציבור הדתי בארץ. תנצב"ה.

¹⁰ בו השתמש הרב אריה לוי גם כדי לזהות את חללי שירת הל"ה.
¹¹ באותו מחלתנו נוסף לו השם 'רפאל', וכך נכתב על מצבתו - 'רפאל צבי יהודה'. מעניין לציין שהמש עשרה שנה נוספת גם לרבות אריה לוי זצ"ל עצמו, שנפטר גם הוא בשנת תשכ"ט.